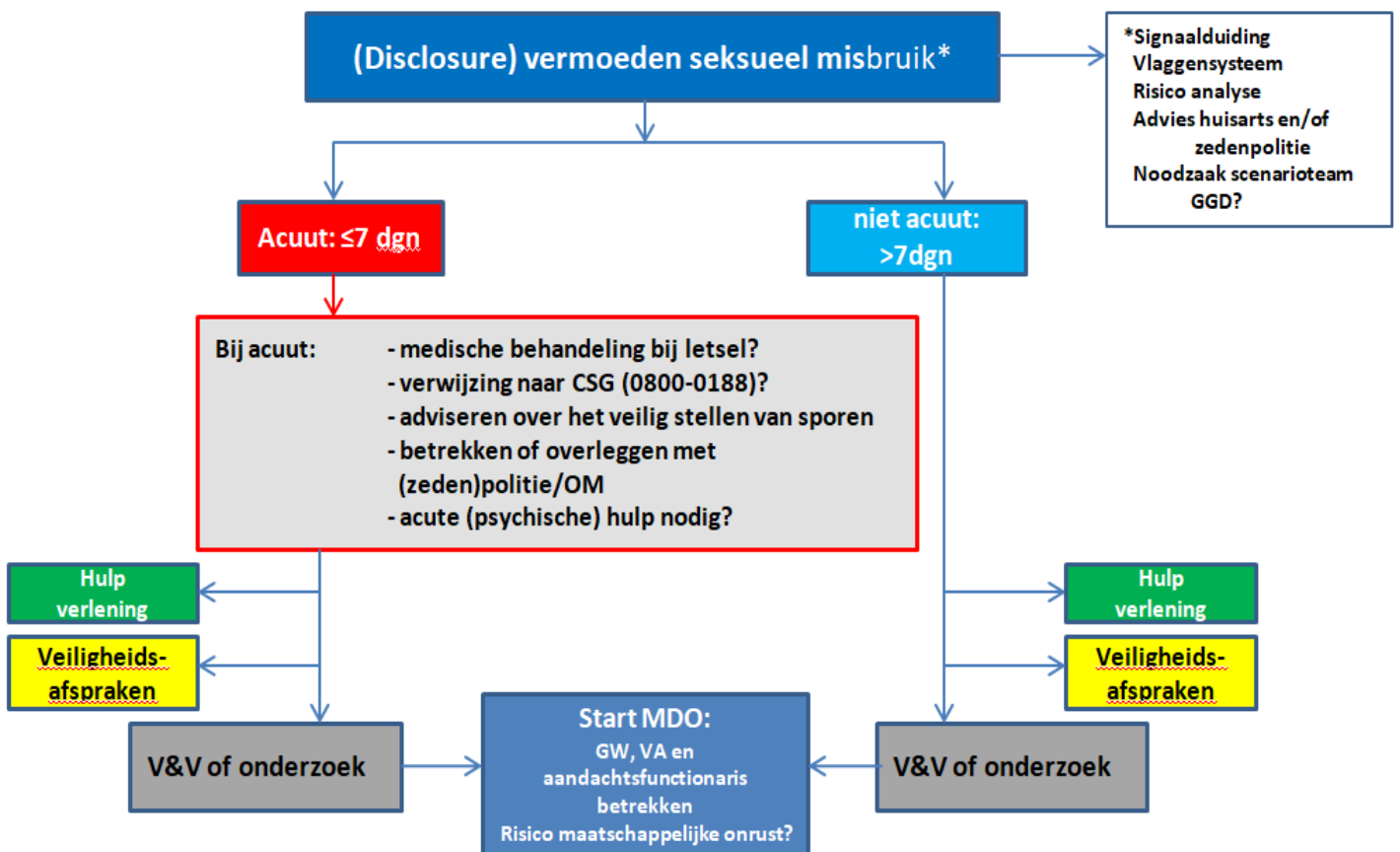

Stappenplan vermoeden seksueel misbruik 0 t/m 100

Is er sprake van acuut of niet acuut seksueel misbruik?

Dit bepaalt de urgentie en volgorde van handelen. Zie stroomschema.

Definitie:

Seksueel misbruik betreft alle seksuele of seksueel getinte interacties die in een situatie van ongelijkwaardigheid onder dwang en/of in afhankelijkheid gebeuren.

Toelichting:

Seksueel misbruik betreft seksuele grensoverschrijding dat een paraplubegrip is en afhankelijk van de context een nadere invulling krijgt. Dit is deels afhankelijk van de veranderende opvattingen over seksuele handelingen die binnen de samenleving bestaan (sociaal-ethische normen).

Centraal staat dat de seksuele interacties zonder (kennelijke) toestemming, onder dwang, met (dreiging met) geweld verricht worden of afgedwongen worden in een situatie waarin het slachtoffer niet kan weigeren (afhankelijkheid).

- Vormen van ongelijkwaardigheid zijn bijvoorbeeld leeftijdsverschil, machtsverschil, krachtsverschil, niveauverschil en afhankelijkheid.
- Afhankelijkheid kan zich bijvoorbeeld voordoen t.o.v. een ouder/verzorger, (ex-)partner, docent, trainer, hulpverlener, werkgever, religieus voorganger, enz.

De interacties kunnen zowel tussen volwassenen plaatsvinden als tussen volwassenen en kinderen en tussen kinderen onderling. Er hoeft geen binnendringen (penetratie) plaats te vinden om van seksueel misbruik te kunnen spreken. Ook situaties waarbij iemand wordt gedwongen te participeren of toeschouwer te zijn, vallen onder de definitie van seksueel misbruik.

Voor "dwingen" is het niet nodig dat er sprake is van het uitoefenen van geweld of het dreigen met geweld. Ook het zich in een afhankelijke positie van de pleger verkeren kan al maken dat er sprake is van een situatie die een gedwongen kader impliceert. Zeer ongelijke verhoudingen en meer of minder subtiele psychologische dwang spelen daarbij een rol. Het vervaardigen van kinderpornografie, het gedwongen worden om hierna te kijken en het verspreiden van seksueel getinte foto's via bijvoorbeeld sociale media vallen eveneens onder het begrip seksueel misbruik.

Aandachtspunten voor situaties met acuut seksueel misbruik

- Is er medische behandeling nodig? Medische behandeling gaat vóór alles.
- Ga na of er een verwijzing naar het Centrum Seksueel Geweld (0800-0188) nodig is (indien het laatste incident ≤ 7 dagen geleden is).
- Adviseer over het veiligstellen van sporen (advies: kledingstukken en eventueel beddengoed apart in een papieren zak, envelop of kussensloop, niet in plastic; daarnaast: niet eten, niet drinken, geen handen geven, niet tandenpoetsen, niet naar toilet, niet wassen of douchen, niet omkleden). Let op: Letsels zijn ook sporen.
- Betrek en overleg met (zeden)politie/OM.

Aandachtspunten voor advies en melding

- Medische professionals worden telefonisch te woord gestaan door een vertrouwensarts, andere professionals of betrokkenen worden te woord gestaan door de VT-medewerker.
- Inschatten ernst, aard en frequentie van het seksueel misbruik en de onveiligheid voor de betrokkenen.
- Doorvragen op volgende punten kan helpen bij het maken van een veiligheidsbeoordeling:
 - Wat en wanneer is er (mogelijk) gebeurd? Ordenen van informatie m.b.t. tijdslijn en bronnen.
 - Wat zijn de signalen? (Disclosure, specifieke signalen seksueel misbruik, SOA, risico zwangerschap).
 - Wie is de vermoedelijke pleger, zijn naam en adresgegevens bekend?
 - Wie is het vermoedelijke slachtoffer?
 - Wat is de relatie tussen de vermoedelijke pleger en het vermoedelijke slachtoffer? Heeft de vermoedelijke pleger nog toegang tot het slachtoffer?
 - Wie zijn de mogelijke getuigen? (De niet misbruikende ouder, andere kinderen in of buiten het gezin).
 - Is er beeld en geluidsmateriaal gemaakt en is dit mogelijk al te vinden op het internet?
- Indien seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen leeftijdsgenoten heeft plaatsgevonden en/of er is twijfel of dit leeftijdsadequaat kan zijn, kan er altijd gebruik gemaakt worden van de kennis van de aandachtsfunctionaris seksueel misbruik en de deskundigheid van de GW-er. Check zo nodig het vlaggensysteem.
- Na een disclosure kan een slachtoffer zijn/haar verhaal weer intrekken als er te weinig veiligheid geboden wordt. Het systeem neigt zich te sluiten na disclosure seksueel misbruik. Snel handelen na een disclosure is aan te bevelen.
- Wees er alert op dat een vermoedens van seksueel misbruik ingezet kan worden in een complexe echtscheiding.
- Overweeg om de adviesvrager te verwijzen naar de huisarts en/of zedenpolitie.
- Ga na of er binnen en buiten het gezin ook kinderen zijn die risico lopen.
- Overweeg afhankelijk van de inhoud of het gelijk betrekken van het scenarioteam GGD (i.v.m. maatschappelijke onrust) nodig is.

Aandachtspunten bij Start MDO

- Na het eerste telefonische contact wordt bij een vermoeden van seksueel misbruik altijd een VA en/of GW betrokken. Ook kan het zinvol zijn om de aandachtsfunctionaris seksueel misbruik te betrekken.
- In een Start MDO wordt een besluit genomen m.b.t.:
 - Urgentie voor een lichamelijk onderzoek;
 - Betrekken van/overleggen met (zeden)politie/OM (samenwerking op basis van Handreiking strafbare kindermishandeling). Afstemmen wie praat wanneer met wie;
 - Betrekken GGD i.v.m. wel/geen maatschappelijke onrust.
- In een Start MDO wordt een plan van aanpak gemaakt met besluiten over:
 - Wel/geen systeemgesprek;
 - Wel/geen gesprek slachtoffer (Handreiking praten met kinderen bij mogelijk seksueel misbruik);
 - Wel/geen gesprek vermoedelijke pleger;
 - Bespreken van aangiftebereidheid;
 - Aandacht voor vroegtijdig inzetten van psychisch ondersteuning voor slachtoffer of andere betrokkenen.

Aandachtspunten bij de dienst Onderzoek

- Antwoord krijgen op de vraag of er mogelijk sprake is geweest van seksueel misbruik.
- De onderzoeker gaat na of de uitslagen van het medisch onderzoek bekend zijn en of de behandeling daarop is afgestemd.
- Het is van de lokale invulling van VT afhankelijk wie met betrokkenen in gesprek gaat (interne of externe partij).
- Indien er intern voor gekozen wordt om in gesprek te gaan met betrokkenen is het aan te bevelen om dit gesprek met zijn tweeën te doen.
- Gedurende het onderzoek is er blijvend afstemming met (zeden)politie/OM, zo nodig CSG en betrokken hulpverleners.
- Er is aandacht voor een mogelijk herhalingsrisico.
- Zie voor veiligheidsafspraken het kopje veiligheidsvoorwaarden.

Aandachtspunten bij de dienst Veiligheidsvoorwaarden en Vervolg

- Heeft de vermoedelijke pleger nog contactmogelijkheden tot het slachtoffer? Hoe kan slachtoffer beschermd worden tegen contact indien dat niet gewenst is.
- Duidelijke afspraken maken onder welke voorwaarden de omgang tussen slachtoffer en vermoedelijke pleger er uit kan zien.
- Ga na of er adequate hulp voor het slachtoffer en betrokkenen is georganiseerd.
- Heb aandacht voor passende hulp voor de vermoedelijke pleger.

Aandachtspunten als aangifte overwogen wordt

- Als betrokkene bereid is om aangifte te doen, ga dan niet dieper op het vermeende seksueel misbruik in. Betrokkene moet dan eerst aangifte doen. Uitvragen over het incident beïnvloedt de betrouwbaarheid van de aangifte.

- Indien minderjarige en/of ouders geen aangifte willen doen terwijl er wel sprake is van een strafbaar feit, overweeg dan of VT ambtshalve aangifte gaat doen.
- Op het moment dat er een ambtshalve aangifte wordt overwogen, dient de teamleider betrokken te worden.
- Heeft de vermoedelijke pleger nog contact met mogelijke andere slachtoffers, bijv. vanuit het verenigings-/sportleven? Met (zeden)politie/OM overleggen wie dit oppakt.

Aandachtspunten bij Monitoring

- Maak monitoringsdoelen concreet en spreek af bij wie er wordt gemonitord.
- Leg vast wat de consequenties zijn bij niet naleven van de veiligheidsafspraken.
- Zorg dat het doel van de hulpverlening, veiligheidsafspraken en het risico op herhaling seksueel misbruik bij de vervolghulpverlening bekend is.
- Bij een concreet risico op herhaling is langdurige monitoring gewenst.

Aandachtspunten indien vermoeden seksueel misbruik ontstaat in lopend onderzoek of monitorfase

- Komt het signaal binnen via een nieuwe melding of tijdens een dienst van VT, plan een nieuw MDO.
- Komt het signaal binnen tijdens monitoring na onderzoek, dan een nieuwe melding aanmaken.